

LEONARD WERTON
Kerstverhaal
door
P. VIETGERS.

Lith. L. v. Leeer & Co. Handel.

HARDERWIJK - H. A. BERENDS.

Prijs 25 Cent. - 25 Ex fl 5. - 100 Ex fl 15. -

LEONARD WERTON,

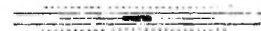
OF

de kracht der Christelijke liefde.

Kerstverhaal voor Jongelieden

DOOR

P. VERGERS.

HARDERWIJK,
H. A. BERENDS.

Snelpersdruk. — H. W. Wilnerink. — Kampen.

I.

EEN AANSLAG VERIJDELD.

Lof en dank en heerlijkheid
Zij der hoogste Majesteit,
Die in 't ongenaakbaar licht
Zijnen zetel heeft gesticht.
Eeuwig blijde hemelkoren!
Zingt een nooit gezongen lied,
Zingt het wonder nu geschied,
Jezus, Jezus is geboren!

Aarde! zing des Hoogsten lof
Nimmer hadt gij schooner stof;
Hij verscheen, der vaadren wensch,
't Woord wordt vleesch, Gods Zoon een mensch:
Wat geluk hebt gij verkregen!
't Zaligst heil, den waren vrée
Brengt u Jezus komste mée,
Aarde! juich om dezen zegen.

Menschen, juicht! de hooge God,
Diep bewogen met uw lot,
Schonk u zijn geliefden Zoon,
't Loflied rijze tot den troon:
God heeft in den mensch behagen!
Lof en dank en heerlijkheid
Zij der hoogste Majesteit,
Eeuwig, eeuwig, opgedragen!

Zulk een lied zingt hij, die Jezus waarlijk lief heeft, op den gedenkdag van 's Heeren geboorte, op het Kerstfeest. Hij zingt met een vroolijk en opgeruimd hart, omdat zijn Heiland voor hem op de wereld kwam, om hem van zonde en verderf te verlossen. Hij weet het, dat hij zonder dien Jezus nimmer het Koninkrijk Gods zien zou, want dat er onder den hemel geen andere naam gegeven is tot zaligheid dan de naam van Jezus alleen. Hij heeft dien Jezus lief, hij kan niet buiten Hem. Daarom zingt hij ook met volle borst:

„Zonder Jezus kan ik hier niet leven
 Buiten Hem is d' aard mij een woestijn;
 'k Wil mij nergens, nergens heen begeven,
 Waar met Hem ik niet vereend kan zijn.

Hij alleen kan veilig mij geleiden
 Op mijn reis naar 't hemelsch vaderland;
 Hij alleen verkwikking mij bereiden,
 Schoon de zon mij op den schedel brandt.

Ben ik moê, Hij neemt mij in Zijn armen,
 Ruste vind ik aan Zijn heilig hart,
 Al mijn tranen droogt Hij vol erbarmen,
 En verzacht of stilt geleden smart.

Als mij angst of twijf'ling mocht bevangen,
 Richt mijn oog zich heen naar Golgotha,
 Waar ik Hem als 't Lam van God zie hangen,
 Onbevlekt, onstraf'lijk, vol genâ.

Zonder Jezus kan ik dus niet leven;
 Buiten Hem is de aard mij een woestijn;
 'k Wil mij nergens, nergens heen begeven,
 Waar met Hem ik niet vereend kan zijn.”

Dusdanig lied werd ook gezongen op Kerstavond van het jaar 1770 in een hut op het kerkhof niet ver van een adellijke woning te Staffordshire in Engeland. Eenige mannen hadden zich daar vereenigd, om de geboorte des Heeren te gedenken en lofliederen ter Zijner eere te zingen. Maar het was niet alleen op Kerstavond, dat zij zich daar vereenigd hadden, meermalen ontving de hut die godvreezende mannen, om daar te zingen en te bidden.

Helaas! zoo is 't niet overal. Zoo was 't ook niet in de adellijke woning, zoo even genoemd. Wel was daar ook feest, maar niet een feest tot eer van den Heer Jezus.

Wij leiden u de ruime zaal binnen met hare kostbare meubelen, waar tal van lichten u in de oogen schitteren en waar de tafel onder den last van uitgezochte spijsen en dranken schijnt te bezwijken. De gastheer moet ons wel in 't oog vallen, wegens zijne zwaarlijvigheid en zijn buitengewone drukte. Hij weet ook niet wat hij maar

zeggen zal om uit te weiden in den lof van den jongen man, die tegenover hem zit. Die jonge man is niemand anders dan zijn neef, de zoon zijner zuster, die, sinds zij weduwe geworden is, bij haren broeder is komen wonen, om het opzicht over diens huishouding op zich te nemen, dewijl hij-zelf ongehuwd is.

Oom dweept met zijn neef, en moeder is niet minder trotsch op haren zoon, naast wien zij nu aan tafel zit. Het is ook ter eere van Leonard Werton — want zoo heette de jonge man — dat het feest is aangelegd. Hij had met lof zijne studie jaren doorgebracht en was nu voor eenigen tijd naar huis terug gekeerd, om daarna als officier bij het engelsche leger te worden ingelijfd. Niemand anders dan Leonard zou ook eenmaal erfgenaam van het adellijke slot met zijn wijduitgestrekte landgoed en de daarbij behorende kolenmijnen worden.

Menige dronk werd dan ook uitgebracht op den toekomstigen landheer, ja, de wijn werd in zoo ruime mate gebruikt, dat de gesprekken eene goddelooze wending namen en menige aanzittende dame zich begon te schamen, zóó zelfs dat de dames een andere kamer kozen, om die gesprekken niet langer te hooren.

Een oude baron verhief zich van zijn zetel en zich tot den gastheer richtende, vroeg hij: „Hebt gij dien kerel, dien onbeschaamden Watson, verlof gegeven uwen werklieden de les te lezen?”

„Wat bedoelt gij?” was de vraag van den gastheer.

„Wel, die kerel, die toch maar een lompe, gemeene kolendrager is, meent van zich zelve, dat hij geroepen is, om te gaan bidden en preeken. Hebt gij hem daartoe de vrijheid gegeven?”

„Ik niet,” was 't antwoord.

„Gij weet toch zeker wel,” hernam de baron, „dat minstens een dozijn van die lieden niet meer in de herberg komt? Vloeken doen zij niet meer; hanengevechten houden op Zondag doen zij ook niet meer, en zoo laten die nieuwe soort heiligen een aantal dingen. 't Is net of die kerels heelemaal omgekeerd zijn. En verbeeldt

u, mijne heeren, dat volk durft zeggen, dat zij ook eene ziel hebben, die verloren kan gaan of zalig worden. En van dat alles is die geestdrijver Watson de oorzaak. Hij is de bewerker van al dat gedweep."

De jonge Werton had met open ooren toegeluisterd. Maar hij wilde er meer van weten. Hij vroeg daarom nauwkeurig naar inlichtingen. Toen zeide men hem: Watson is overigens een degelijk en flink man, rustig en bedaard, maar hij verbeeldt zich nu een ander man te zijn, iets wat hij „bekeerd" noemt, en nu zoekt hij in alle stilte lieden op, die hij ook bekeeren wil. Hij houdt zijne vergaderingen in een ledigstaande hut op het kerkhof, en geen wonder, dat niemand er in wil wonen, want alle nachten om twaalf uren spookt het er in. Die hut nu heeft hij in beslag genomen, om er met zijn geestverwanten elken avond te zingen, te bidden en te preken.

Den jongen Werton straalde bij het vernemen van dat alles het vuur uit de oogen, niet van blijdschap maar van toorn.

„En dat alles gebeurt maar, oom, zonder uw verlof? Dat is een verregaande brutaliteit. Daaraan moet een einde komen; dat zal ik doen."

„Bravo! bravo!" klonk het door de zaal.

„Grijp een flink plan aan," riep een grondeigenaar.

„En zet uw plan even flink door" schreeuwde een gepensioneerde officier.

„Zeker!" riep Werton, „aanstaanden Zondag avond zal die zaak „uitgevochten" worden.

Zoo werd de Kerstavond in den dienst des satans besteed op het adellijke slot te Staffordshire, terwijl in gindsche armoedige hut de lofzangen als een liefelijk reukwerk naar den hemel stegen en ieder met vrede in het hart huiswaarts keerde.

Werton nam zijne maatregelen. Eerst ging hij de plaats verkennen, waar de hut stond, en vervolgens maakte hij zich bekend met die mijnwerkers, die niet de

bidstonden van Watson maar wel de herberg bezochten. Die mannen moest hij hebben. Nu, er zijn menschen, die voor geld en jenever alles doen, wat men van hen verlangt. Zoo ook deze mijnwerkers.

Het is Zondag. Toen de schemering viel, trok plotseling een bende woeste mannen en jongelingen, met stokken en bijlen gewapend, naar het kerkhof, omringde het eenzame huisje, waaruit nog zooveen het geklank der geestelijke liederen geklonken had, met woest getier; sloeg deur en vensters stuk en dreef de verschrikte toehoorders van daar. 't Was echter het meest om Watson te doen. Hij werd aangegrepen en voortgesleept onder het luid geschreeuw der aanvallers: „In den ijver met den kwezelaar! Geeft hem een duchtig bad, dat zal hem voor goed afkoelen!”

Werton stond met eenige vrienden op den muur van 't kerkhof en moedigde den dronken hoop door allerlei scherts en bewijzen van goedkeuring aan.

De poel, waarin men Watson wilde werpen, was een oude, diepe, modderige vijver. Eenmaal daarin gekomen, bestond er niet veel kans er weder uit te geraken. Watson liet zich echter daarheen voeren, maar in het oogenblik, dat men hem door een geweldigen stoot zou neerploffen, achtte hij den tijd van handelen gekomen. Met reuzenkracht rukte hij zich uit de handen zijner vervolgers los en zette hij het op een loopen. De halfdronken werklieden waren spoedig een goed eind weegs achter. Dit zien Werton en zijne vrienden, en bevreesd, dat hunne prooi zou ontsnappen, snelden zij hem achterna. Meer dan eens had Werton bijna den vluchteling bereikt, maar dewijl deze met de plaatselijke gesteldheid nauwkeurig bekend was, was hij zijn belager telkens vooruit. Eindelijk kwamen de gejaagde en de jagers voor eene breede rivier. Watson bedacht zich geen oogenblik, maar sprong zonder aarzelen in den stroom. Steenen en vervloekingen werden hem nagezonden, maar Watson mocht zwemmende de overzijde bereiken, waar hij in het kreupelhout van de woeste streek verdween.

Wat snoefden de werklieden om hunne heldhaftigheid. Wel een week lang hadden zij er den mond vol van, natuurlijk onder het gebruik van sterken drank. Zij verhieven zich op hunne heldendaden meer dan ooit een gevierd held in den bloedigsten krijg. Niemand evenwel onder al die groote mannen kon met Werton vergeleken worden. Voor hem had men den grootsten lof. Oom betuigde hoog en duur dat hij zoo iets van den wakkeren jongman niet zou verwacht hebben, en moeder zei met innigen trots: „Ik heb tot heden altoos waargenomen, dat mijn Leonard weet door te zetten, wat hij eenmaal aanvangt.”

Nu, Leonard had ook doorgezet en wel zoo doorgezet, dat Watson niet terugkeerde en zijn plaats ook door geen ander ingenomen werd. De vijandschap tegen het Woord Gods was zoo heftig en bitter geworden, dat de welgezinden het voor het beste hielden, te wachten, en verscheidene huisgezinnen uit den omtrek verhuisden.

Om vervolgens goed te begrijpen, wat er verder met Leonard Werton is voorgevallen, moeten wij een uitstapje maken en zien, hoe het er destijds in Amerika uitzag. Wij willen hierin niet al te beknopt zijn, opdat de jonge lezers van dit boekje tevens bekend worden met de geschiedenis van den

II.

AMERIKAANSCHEN VRIJHEIDSOORLOG.

a. NEDERZETTINGEN.

De eerste volkplanting der Britten in Noord-Amerika, Virginië, werd door Walter Raleigh gesticht (1585), maar de kolonisten waren spoedig weër verdwenen. In het begin der 17^e eeuw zond de engelsche Koning Jacobus I een engelsche handels-vereeniging, een bende avonturiers, er heen. Het doel dier lieden was goud te zoeken, maar dat was er niet te vinden. Maar wat zij er wel vonden?

Rijkelijk hun brood, toen zij zich als landbouwers, handwerkers of visschers de handen uit de mouw sloegen.

Nog meer landverhuizers gingen naar Amerika, niet zoozeer om daar beter aan den kost te komen, als wel om een schuilplaats voor hun geloof te zoeken. Het waren de zoogenaamde Puriteinen, die het met de engelsche staatskerk niet vinden konden en daarom door die kerk vervolgd werden. Zij trokken dan naar Noord-Amerika en vestigden er koloniën onder verschillende namen. Die menschen leidden een streng zedelijk leven. Psalmen en geestelijke liederen waren hun een verkwikking onder en na den dagelijkschen arbeid en van hen kan gezegd worden, dat zij in 't zweet huns aangezichts hun brood verdienden. Zulk een volk was wel geschikt, om van het ruwe Noorden een voortreffelijk land te maken en den grondslag te leggen voor een nieuwen Staat.

Zeker lord Baltimore in Engeland ging tot de roomsche kerk over en werd daarom zeer bemoeielijkt. Ook hij week naar Amerika, wist daar een stuk gronds te verkrijgen, dat hij naar zijne koningin Maryland noemde. Na zijn dood werd Maryland een kolonie.

Er waren ook Hollanders in N.-Amerika. Zij hadden daar een kolonie gesticht en die Nieuw-Amsterdam genoemd, maar de Engelschen wisten hen te onderwerpen en gaven aan Nieuw-Amsterdam den naam van New-York.

Van de verschillende secten, die op engelschen bodem ontstonden, kwam in 1681 die der Kwakers onder geleide van William Penn in N.-Amerika. Zij zetten zich in de streek neder die tegenwoordig Pennsylvanië heet en bouwden daar de stad Philadelphia, d. i. „stad der broederlijke liefde,” omdat zij aan vervolgdenden uit alle landen en belijdenissen een nieuw vaderland aanboden.

Dit Pennsylvanië werd een merkwaardig land. Geen wonder. Niemand werd er om zijn geloof bemoeielijkt en tegen betaling van een geringe belasting kon men er leven onder een bestuur, dat zij zelf regelden. Men-

nonieten uit Frankfort bouwden daar Germantown, Hernhutters legden Nazareth en Bethlehem aan en eene menigte Duitschers zetten zich er neder. De gierige Engelschen hadden de Negers als slaven ingevoerd, maar de Duitschers kochten hen vrij en haalden de Kwakers over om hun voorbeeld te volgen.

Al de verschillende koloniën en stichtingen in N.-Amerika stonden onder de opperheerschappij van de engelsche kroon. Deze zond haren landvoogd, deze verleende de vrijheid tot het kiezen van besturende lichamen, benevens andere rechten. Ofschoon geheel Europa in vuur en vlam stond, was het in de koloniën rustig, omdat de Amerikanen in hunne rechten bleven, Maar 't zou zoo niet blijven. Willem III begon die rechten te beperken en 't was duidelijk te zien, dat hij Engeland ten koste van de koloniën bevoordeelen wilde. Onder de volgende regeeringen ging het niet beter. Toen kwam er ongenoegen. En toch hielpen de Amerikanen de Engelschen nog trouw mede in de verovering van Canada. In dat Canada woonden Franschen, die het den Amerikanen zeer lastig maakten en na verschillende gevechten en slagen werd Canada Engelsch (1750).

b. ONTEVREDENHEID.

De oorlogen, door Engeland gevoerd, hadden veel geld gekost en daarom vond de engelsche regeering goed den Noord-Amerikanen een zware belasting op te leggen. Nu, daartoe waren zij niet onwillig, maar zij hadden er een eisch bij. Die eisch was: „Als vrije engelsche onderdanen willen we ook het recht hebben om vertegenwoordigers uit de koloniën naar 't Parlement in Londen af te vaardigen, die mede een woordje te spreken hebben omtrent de belangen des lands, maar wij wenschen niet langer als vreemdelingen beschouwd en behandeld te worden, wier eenig voorrecht is ons geld in de engelsche kas te mogen storten.”

Nu, dat verlangen van de N.-Amerikanen was verre

van onbillijk. Moesten zij in de lasten dragen, waarom dan ook niet in de lusten? De engelsche ministers begrepen dit echter anders en wilden van den eisch niet hooren. Op den invoer van eenige artikelen, die uit Engeland moesten komen, werd een hooge belasting gesteld en een belasting op 't zegel ingevoerd.

Nauwelijks liet zich 't bericht vernemen: „Het zegel-papier is aangekomen,” of te Boston en te Philadelphia werden de doodsklokken geluid. Maar hiermede stelden men zich niet tevreden. De kantoren, waar het zegel-papier bewaard werd, werden bestormd en al de dure papieren verbrand. De afzonderlijke besturen der 13 staten, die tot nog toe geheel op zichzelf gestaan hadden, kwamen tot een algemeen congres in New-York te zamen, waar zij verklaarden 't gezegeld papier nooit te zullen gebruiken.

In Engeland lieten zich in de landsvergadering stemmen ter gunste van de Amerikanen hooren. De grijze William Pitt o. a. verhief zijne stem tegen de maatregelen, welke men tegenover Amerika nam. In zijne redevoering, welke hij ter verdediging van de amerikaansche vrijheid hield, zeide hij: „Groot-Brittannië krijgt door zijn handel met de kolonie jaarlijks meer dan 2 millioen pond (d.i. 24 millioen gulden) winst, en daarmede moest men tevreden zijn. Ik verheug er mij over, dat Amerika zich niet goedschiks onderwerpt. Drie millioen zielen, die zoo dood zijn voor 't gevoel der vrijheid, dat zij zich vrijwillig in slavenketenen laten slaan, zouden bruikbare werktuigen geweest zijn, om ons zelf tot slaven te maken.”

't Scheen of de engelsche regeering eenig berouw kreeg van hare handelwijze, maar niet lang duurde het of al de hatelijke belastingen werden weder geheven.

„Neen,” zeiden de Amerikanen, die belastingen betalen wij niet. En wat deden zij? Zij verbonden zich, om in 't geheel geen waren te koopen, die belast waren. Anders ontvingen zij hunne manufacturen alle uit Engeland, maar nu kochten ze niets. Zij breiden hun eigen

fabriekwezen uit, om in hunne eigene behoeften te voorzien. En zoo ging het niet alleen met manufacturen, maar ook met glas, papier enz.

Natuurlijk dat de engelsche kooplieden zure gezichten zetten, want zij bleven met hunne koopwaren zitten. Klachten geen gebrek bij de engelsche regeering, en deze, die het verzet der Amerikanen „misdad van hoogverraad” noemde, besloot de zaak naauwkeurig te onderzoeken en de schuldigen streng te straffen.

Met die verklaring werd de zaak er niet beter op, vooral niet toen Benjamin Franklin, als zaakgelastigde van den staat Massachussets in Londen een slechte behandeling ondervond.

Bij dezen merkwaardigen man moeten wij een oogenblik stilstaan; dien moeten wij goed kennen.

III.

BENJAMIN FRANKLIN.

Benjamins vader was een zeepzieder. Ziende dat zijn zoon een vlug verstand en veel lust tot leeren had, meende hij hem dominé te laten worden. Ja, maar dat kostte toch wel wat veel geld, en dat kon de beurs niet lijden. Daarop deed hij hem op 't boekdrukken. Dat was Benjamin naar den zin, want boeken waren zijn lust en zijn leven. Toen hij eenigen tijd in Londen als letterzetter had doorgebracht, ging hij verkeerde wegen, maar hij zag den afgrond, waarin hij zich ging storten en hij werd een zedelijk, ernstig man.

In Philadelphia richtte hij een boekdrukkerij op en gaf er een tijdschrift uit ter bevordering van nuttige kennis, waardoor hij veel naam verwierf en het algemeene welzijn zocht te bevorderen. Weldra was hij overal bekend als een voorstander van onderwijs en allerlei nut-

tige inrichtingen, die hij hielp stichten. Hij was ook een beminnaar van natuur- en huishoudkunde. Hij is de uitvinder van den bliksem-afleider. Zoowel door zijne kunde als rechtschapenheid verwierf hij zich de algemeene achting, vandaar dat zijne medeburgers hem tot hun afgevaardigde kozen. Een dapper man was hij ook; dit toonde hij in verschillende gevechten tegen de Indianen, welke hij als overste bijwoonde.

Nog hooger steeg zijn roem, toen hij te Londen (1754), waar hij als gezant van 't Pennsylvanische congres vertoefde, 't lidmaatschap van de koninklijke akademie van wetenschappen verkreeg en door verschillende hooge scholen tot doctor benoemd werd.

Op een reis door Frankrijk en Duitschland werd het hem hoe langer hoe duidelijker, dat Noord-Amerika niet onder Engeland kon blijven, maar een republiek moest worden. Toen hij vernam, dat de engelsche regeering in 't geheim maatregelen nam, om de bewegingen ter verkrijging der vrijheid te onderdrukken, waarschuwde hij zijne landslieden voor het gevaar, dat hen dreigde. Hij werd daarom in Londen voor den geheimen raad gedaagd, en in 't verhoor, dat hij moest ondergaan, voor een oproermaker en een vijand van Engeland verklaard. Pitt noemde hem echter: „De eer van Engeland en der menschheid.”

In 1776 treffen wij hem te Parijs aan. Hij was daar, om van de fransche regeering hulp tegen de Engelschen te vragen. In Parijs werd hij door zijn oprechten en eerbiedwaardigen wandel weldra het voorwerp van algemeene hulde. Men kon zeggen, dat hij de man van den dag was. Men kleeedde zich à la Franklin, men snoof uit doozen à la Franklin, in 't kort alles was à la Franklin. Zijn portret was te vinden, zoowel in de geringste als in de rijkste woning. Een latijnsch versch, op hem gemaakt, was in aller mond. Men zong van hem: „Hij ontrukte tirannen den schepter, evenals de bliksem aau den hemel!”

En maakten zulke eerbewijzen, zulke loftuitingen hem

overmoedig? Verre van daar. Hij wilde niets meer zijn dan een gering werktuig in Gods hand.

In een gezelschap bij den minister, dat Franklin bijwoonde, werd vooral veel over 't bovengenoemde vers gesproken, terwijl tevens den grijzen Amerikaan de meest vleierende uitdrukkingen over zijne uitvindingen en daden gezegd werden. Franklin, die 't geschreven vers voor zich had, scheen er niets van te hooren, hij was zoo verdiept in dit papier, dat eenigen elkander bits toefluisterden: „Hij zal zeker geen Latijn verstaan.”

't Gesprek werd levendiger, zonder dat Franklin er deel aan nam. 't Kwam op den godsdienst en weldra over het al of niet bestaan van God. Diderot, een even ongeloovig als geestig schrijver, was 't vooral, die in de waanzinnigste godslasteringen behagen schepte en alle mooglijke bewijzen trachtte aan te voeren, dat er geen God was. Franklin bleef stom en doof; eindelijk hief hij 't hoofd op, zette bedaard zijne groote groene bril af, die hem door 't aandachtig lezen tot op de punt van den neus was afgegleden. Zijn gelaat, dat, als hij peinsde, er altijd eenigszins zwaarmoedig uitzag, toonde nu eene waarlijk verheven uitdrukking. Met een strengen blik beschouwde hij onbeweeglijk den spreker, die ten slotte zweeg.

Eindelijk sprak Franklin: „Ik dank u, mijnheer. Ik meende alle bewijzen van Gods bestaan te kennen, maar dit schijnt toch zoo niet; ik zou thans nog een nieuwen mogen verwachten. — God haten, God loochenen, het eene zoowel als 't andere bewijst, dat God bestaat. Want men haat niet, wat niet is, of van wien men alleen aanneemt, dat hij in 't geheel niet is. Is dat evenwel niet uw zwakheid en onmacht bekennen; want gij wilt in uwe ziel dooden, wat er ondanks al uwe pogingen toch in voortbestaat? Gij zegt: er is geen God, omdat er lijden, smart en bloedstorting is, — en alzoo schrijft gij Hem de oorzaak van deze onheilen toe, omdat gij denkt, dat Hij ze verhinderen zou. Maar veronderstelt dat aangevoerde juist niet, dat er een God bestaat? Terwijl gij

zegt: „Er is zooveel kwaads, aldus is er geen God,” zeggen anderen: „Er is zooveel goeds, aldus is er wel een God.”

Ik strijd noch tegen het eene noch tegen het andere, want beide komen toch daarop neêr: de eeuwigheid met den tijd, het onveranderlijke met het vergankelijke, God met den mensch gelijk te stellen, en aan te nemen, dat deze aarde de woonplaats des menschen is, — dit leven het eenige erfdeel, dat hij te vreezen of te wenschen heeft!”

Maar vanwaar komen toch deze menschelijke spitsvindigheden? Vanwaar? Van den trots en den hoogmoed van 't menschelijk hart! De mensch wil niemand erkennen dan alleen zijn eigen *ik*; hij wil niemand gehoorzamen. De hoogmoed, mijnheer, is de tegenvoeter der wezenlijke waarde, der ware kracht en grootte der menschen.

Volgens uwe meening is de mensch dan groot en sterk, als hij opstaat en wederstrevig wordt? Ik zeg, de mensch is nooit sterker en grooter dan wanneer hij zich voor God verootmoedigt. Daarom kon ik dit vers, dat ik met zooveel aandacht scheen te lezen zoo weinig bewonderen, hoewel het tot mijne verheerlijking gemaakt werd. Ik beken, dat ik in 't begin ook verleid was het te bewonderen, maar de juist vernomen levensbeschouwingen hebben mij de ware beteekenis daarvan maar al te duidelijk gemaakt. Welk een verhoovaardiging tegen God! Ik zou Hem den bliksem ontnomen hebben? Was dit woord niet reeds een godslastering, dan zou ik zeggen, dat 't een soort van laster omtrent mij is! Word ik dan niet beschuldigd met dezelfde stoutheid het juk des hemels afgeworpen te hebben, gelijk dat van Engeland?

Weet gij, wat ik gevoeld, wat ik gedaan heb, toen mij de ontdekking van den bliksemafleider gelukte, die men nog als een verheffing tegen God verklaren wil? Vreeze beving mij; ik heb mij op de knieën geworpen en God om vergeving gebeden, dat ik 't gewaagd heb om een schild tegen Zijne macht te stellen. Maar het kan geen misdaad zijn den bliksem in zijn verderfelijken loop te willen op-

houden of afleiden. Mag men dan ook geene ziekten genezen en voorbehoedsmaatregelen tegen eenig kwaad nemen? Daarom heeft de eerste vrees over mijne stoutheid wel dra plaats gemaakt voor dankbaarheid, en uit de diepte mijns harten heb ik God gedankt en gebeden. Hem heb ik eer gegeven voor deze ontdekking en voor den roem, die mij daarvoor is ten deel gevallen. Wilt gij nog een ander bewijs van het bestaan van een machtig en eeuwig God, mijnheer! vergeet dat vers, dat in wereldschen geest en in hardnekkig ongeloof dezer eeuw geschreven is, en hoor daarentegen nu nog naar iets anders.

Gedurende mijne terugreis van Amerika naar Engeland zat ik op een avond op het dek van 't schip en gaf mij aan mijne droomerijen over. Mijn geheugen had de herinnering aan al de lofuitingen, die mij in de Oude Wereld toegezwaaid waren geworden, de herinnering aan de triomfen, die mij nog in de Nieuwe wachtten, maar al te trouw bewaard. Ik zag mij als de middelpersoon tusschen de twee helften des heelals. Ik wilde de woede des oorlogs bezweren, zooals ik het die des hemels gedaan had. In deze zwijgende onmetelijkheid, terwijl wij midden in den Oceaan dreven, zag ik mijn roem toemenen, en nog weinige oogenblikken zou ik slechts van mij hooren, van mij zien, en overal zou ik bewonderd worden. Eensklaps liet zich een ontzettend geluid hooren. De wolken, die allengs bijeengedreven waren, kwamen tot een uitbarsting, en de bliksem had de mast, waartegen ik leunde, van boven tot beneden gespleten. Ik stond op, want de slag had mij op den grond geworpen, en ik sprak zachtkens: „Ik dank u, mijn God!”

Weet ge, waarvoor ik dankte? Dat ik aan den dood ontkomen was? o, Neen! Deze gedachte kwam eerst later in mij op. Ik dankte God, dat Hij getoond had, dat Hij ook nog altijd groot, altijd dezelfde, en ik bij Hem maar een nietige worm was.”

Of Franklin's woorden doel treffen, weten wij niet.

Toen Franklin overleden was, prijkte zijn grafsteen met dit opschrift, dat hij zelf opgesteld had: „Hier ligt het

lichaam van Benjamin Franklin, een boekdrukker, tot voedsel voor de wormen als de band van een oud boek, waaraan de bladeren ontbreken en titel en verguldsel verloren zijn. Maar 't werk zelf zal niet verloren zijn en eens weer verschijnen in een nieuwe, betere uitgave door den auteur herzien."

IV.

GEORGE WASHINGTON.

Mijne lezers zouden het mij misschien wel kwalijk nemen kunnen, wanneer ik ook niet het een en ander van George Washington vertelde, na al hetgeen zij van Franklin vernomen hebben. Nu, u boos te zien, wil ik niet en daarom ook iets van Washington.

George Washington werd den 22 Februari 1732 in Virginië geboren. Zijn vader was een welgesteld planter. Ofschoon zijn vader hem niet naar Engeland zond om daar onderwijs te ontvangen, maar hem te huis hield, maakte hij nog meer vorderingen dan zijne buurjongens op de hoogeschoolen van Engeland. George liet reeds als jongen zien, dat er iets van hem te verwachten was, dat hij een degelijk man zou worden.

Toen hij elf jaren oud was, verloor hij zijn vader. Gelukkig had hij eene flinke moeder, die haar gezin streng maar met zachtmoedigheid regeerde. Zij was eene vrouw met een eenvoudig gezond verstand begaafd.

Toen George de gewone school verliet, wist hij genoeg om later als een eerzaam en kundig planter te kunnen voortleven, maar George wilde meer weten. Daar vernam hij, dat er in de nabijheid een meester woonde, bij wien nog iets meer te leeren was. De weg naar dien meester was wel wat lang, doch dit schrikte George niet af, om dagelijks naar hem heen te wandelen. Zijn vlijt en werkzaamheid deden hem reeds op 16jarigen

leeftijd een zeer ontwikkeld jongeling zijn. Niet alleen in talen maar in onderscheidene wetenschappen was hij te huis.

George kwam in kennis met zekeren lord Fairfax, die te Belvoir zijn verblijf hield. Vroeger had die man in Engeland gediend, maar nu was hij naar Virginië gekomen. Waarom? Om een groot en uitgestrekt landgoed, dat hem door zijn huwelijk toegevallen was, in oogenschouw te nemen.

't Heette een landgoed, maar was eigenlijk nog een wildernis en lag 70 mijlen van Belvoir verwijderd. 't Was begrensd door twee stroomen en een bergketen. Dergelijke wildernissen waren er destijds in 't vruchtbare Virginië nog vele. En er waren ook vrij wat Indianen te vinden, die voor de Blanken al zeer lastige burens waren. Met landbouw hielden die lui zich niet bezig, alleen met jagen.

Die lord Fairfax kreeg veel met George Washington op, toen hij ontdekte met welken schat van kennis hij was toegerust en ook omdat hij een ernstig, zachtmoedig en vastberaden karakter bezat. Verneemende, dat Washington ook iets van 't landmeten verstond, sloeg hij hem voor, zijn verkregen eigendom te gaan opmeten. 't Was inderdaad een moeilijke taak, waarvoor menigeen bedankt zou hebben, doch Washington nam haar aan.

En verdiende hij daar iets mede? Natuurlijk. Voor iederen dag arbeids zou de lord hem een dubloen betalen, d. i. naar onze rekening ongeveer 20 gulden.

't Was in de lente van 1748 dat Washington vertrok, dus op welken leeftijd? Hij werd vergezeld door een neef van den lord en een neger. Alle drie zaten te paard en waren goed gewapend, want het kon licht gebeuren, dat hun Indianen ontmoetten en die hielden er van de Blanken af te maken. 't Gebeurde ook inderdaad. Een bende Indianen, ongeveer 30 man sterk, zagen zij op hen afkomen. De voorste droeg de skalp of hoofdhuid van een verslagen vijand omhoog. Menigeen zou toen het hart in de schoenen gezonken zijn, maar onze

drie reizigers gingen moedig voort en toonden volstrekt geen angst of vrees. Zij waren slim genoeg om die Indianen dadelijk tot goede vrienden te maken door hun een flesch brandewijn aan te bieden. Die wilde mannen waren daarmede zoo in hun schik, dat zij een krijgsdans voor hen gingen uitvoeren. Daartoe staken zij een groot vuur aan — het was avond — en begonnen allerlei bokkensprongen te maken, terwijl een hunner op een pot, die met een hertenhuid bespannen was, trommelmuziek maakte.

Rustig vervolgden nu de ruiters hun weg en 't was hun een ware verkwikking wanneer zij in deze wildernis de woning van een kolonist konden binnentreden, wat evenwel niet dikwijls gebeurde. Dan moesten zij hun nachtverblijf maar onder een grooten boom houden en de vogelen, welke zij vingen, dienden hen tot spijsze.

Eindelijk was men waar men moest wezen. En nu aan het meten. Dit duurde niet minder dan eene maand. Toen keerde Washington terug. Hij had zijn werk zoo goed volbracht, dat zijn naam als landmeter voor goed gevestigd was. Nu kwam de eene opdracht na de andere, zoodat hij drie jaren lang in de wildernissen van Virginië doorbracht. Niet alleen dat hij hiermede veel geld verdiende, maar door zijn beminnelijk karakter won hij ook de liefde en achting zijner landgenooten.

Op allerlei wijze is Washington vervolgens zijn vaderland tot nut geweest, zoowel als krijgsman en staatsman. Wij zullen dit vervolgens zien, als wij Washington in ons verder verhaal ontmoeten.

V.

DE OORLOG BREEKT UIT.

De engelsche regeering trok de belasting op verschillende artikelen weder in, maar liet die op de thee be-

staan. Goederen werden dus weder gekocht, maar thee niet. De engelsche theehandelaars boden toen der regeering aan het dubbele voor uitvoerrechten te betalen, als dan maar de belasting op den invoer verviel, maar toen de regeering dit aanbod niet wilde aannemen, was het wel een bewijs, dat de heeren regeerders koppige lui waren. Toen werden de Amerikanen ook koppig, want toen er in de haven van Boston drie schepen met thee kwamen, verkleedden vele Bostonners zich als wilden en zeiden: „Wij zullen van de zee een grooten theeketel maken,” en daar ging de geheele lading, niet minder dan 18000 pond, over boord.

Deze gewelddadigheden meende het engelsche ministerie streng te moeten straffen: de generaal Gage blokkeerde de haven van Boston; de grondwet der geheele provincie (Massachusetts) werd vernietigd en een nieuwe vorm van bestuur vastgesteld. Doch nu vereenigden zich 12 volkplantingen tot een congres te Philadelphia (Sept. 1774) en verboden allen in- en uitvoer van goederen uit en naar Engeland. Toch wilde het congres nog eens beproeven, wat men met zachtheid doen kon, en richtte daarom een bescheiden en eerbiedig verzoek aan den koning en tevens een kalme doch degelijke verklaring aan het engelsche volk, waarin gezegd werd, dat men trouw aan Engeland zou blijven, maar de Amerikanen dan ook als Engelschen en niet als vreemdelingen moesten behandeld worden.

Het engelsche ministerie bleef evenwel halsstarrig. Te vergeefs was het, dat Pitt nogmaals zijne stem liet hooren. „Zulke mannen,” zeide hij, „kan men niet onder het juk brengen. En wat zou men met een strijdmacht uitvoeren? Steden bezetten gaat goed, maar 't gansche land met al zijn wouden en stroomen!”

Een oud krijgsman antwoordde hierop: „Met vijf regementen wordt het gansche land ten onder gebracht!”

Hij raadde het niet; Pitt zag beter dan de officier.

Toen Gage zijne militaire macht begon te versterken, namen de Amerikanen ook voorbereidselen. Al was de

uitvoer van wapens uit Engeland verboden, zij wisten ze toch wel te verkrijgen. Hier en daar overvielen zij wapenmagazijnen en wisten er zich meester van te maken. Het congres benoemde tot opperbevelhebber des legers George Washington, de rijke planter uit Virginië, die zich vroeger in den oorlog tegen de Franschen door moed en beleid onderscheiden, en ook als afgevaardigde te Philadelphia van zijne vrijheids- en vaderlandsliefde blijken gegeven had.

Het eerste bloed vloeide bij Lexington (18 April 1775) en hiermede was de burgeroorlog geopend. De vrijwilligers ontvingen de regeeringstroepen zoo duchtig, dat de weg, waar langs zij vluchtten als met dooden bezaaid was en slechts een zeer klein gedeelte der Engelschen Boston weder bereikten.

En de engelsche regeering zag nu, dat het hoog tijd was, om den Amerikanen ter wille te zijn? Verre van daar. Zij wilde met kracht en geweld de volkplantingen onderdrukken, ofschoon Pitt nogmaals zijn dreigende stem liet hooren. Zijn stok opheffende, sprak hij tot zijne medeleden ter landsvergadering: „'t Is even onmogelijk Amerika onder 't juk te brengen, als ik mij verbeelden zou u allen met deze kruk voor mij uit te drijven!”

Ook andere waarschuwende stemmen lieten zich hooren, maar te vergeefs.

De Amerikanen sloten Boston in. Dit bracht de inwoners in een moeilijke positie. Ook de engelsche generaal Gage was lang niet op zijn gemak en zag reikhalzend naar versterking van Engeland uit. Eindelijk ja, daar kwam generaal Howe met 4000 man en het bericht, dat nog andere troepen in aantocht waren.

In den nacht van 16 Juni wierpen de Amerikanen bij Bunkershill eenige schansen op. Den volgenden dag werd de geheele britsche krijgsmacht in de wapenen geroepen om de vijandelijke schansen te nemen. Tweemaal werd zij teruggeslagen en voor de derde maal zou het haar niet gelukt zijn, de stelling te nemen, indien de Amerikanen geen gebrek aan kruit en lood hadden gehad.

De Engelschen hadden wel de schansen genomen, maar ze duur moeten betalen. „Nooit heb ik,” zei generaal Howe, „in zulk een korten tijd, zulk een verschrikkelijk bloedbad gezien.”

Intusschen was Franklin uit Londen, waar hij nauwelijks aan de gevangenis ontkomen was, te Philadelphia teruggekeerd. Generaal Howe schreef hem een brief, waarin hij hem zijne bemiddeling verzocht om de Koloniën tot toegeeflijkheid te stemmen, terwijl hij hem tevens wees op de vriendschappelijke gezindheid van Engeland jegens Amerika, maar Franklin gaf hem een waardig antwoord.

Het gelukte Washington de Engelschen uit Boston te verdrijven en er zelf in te trekken. Dit verwekte zulk een blijdschap, dat er besloten werd een gouden gedenkpenning te slaan met zijne beeltenis en hem dien als herinnering te vereeren.

Koning George III van Engeland zette, bij het vernemen der tijding, een bedenkelijk gezicht, maar toch wilde hij den strijd niet opgeven. Een leger van 25.000 Engelschen, Schotten en Ieren was reeds te zamen gebracht en een deel er van ingescheept. Ook bij kleine duitsche vorsten had George III geen vergeefsch onderzoek gedaan.

Al die krijgstoerusting, het zien dat Engeland het op hun totale ondergang gemunt had, spoorden de Amerikanen aan zich voor goed van Engeland los te maken. Op den 4 Juli 1766 werd de onafhankelijkheid der 13 Staten plechtig in 't congres uitgesproken en vereenigden zij zich eerlang tot één bondgenootschappelijk gemeenebest. De Amerikanen deden wat onze vadersen op den 26 Juli 1581 gedaan hadden, toen zij Philips II afzwoeren.

De Amerikanen rukten overal de koninklijke wapens af, de beeldzuil van George III in New-York werd omver gehaald en grootendeels tot kogels vergoten.

De krijgskans was den Amerikanen in het eerst niet gunstig. Howe sloeg hen, veroverde New-York en ge-

heel New-Jersey en dreef Washington tot over de Delaware terug. Toen greep een sterke moedeloosheid de Amerikanen aan. Het leger toch, dat nauwelijks drie duizend man sterk was, scheen zijne geheele ontbinding nabij. Met de zaak der vrijheid stond het dus hachelijk en voor Washington en de andere hoofden van den opstand scheen geen keuze meer over, dan een eerlijken dood onder het zwaard der vijanden te zoeken. Wie echter den moed verloor, Washington niet, en ook het congres hield zich kloek.

De Engelschen, die zich reeds zeker van de overwinning waanden, werden zorgeloos en daardoor kon Washington hen onverhoeds overvallen. Op den eersten Kerstdag van 1776 sloeg hij zijn vijand en eenige dagen later nogmaals en veroverde hij het grootste gedeelte van New-Jersey.

Deze beide overwinningen deden den moed weder opleven. In 't buitenland, vooral in Frankrijk, begon men den strijd met andere oogen aan te zien. 't Was niet vruchteloos dat Franklin de zaak zijner landgenooten aan het fransche hof bepleitte. Er werd hulp gegeven.

Zekere Lafayette, een fransch markies, bezitter van groote rijkdommen, snelde naar Amerika, om als gewoon soldaat in de gelederen van Washington te strijden; een bevelhebberspost weigerde hij.

Ook een dappere pool, Thaddeus Koscuizko, diende zich bij Washington aan, terwijl een Duitscher, generaal von Schenken, op zich nam de jonge soldaten te oefenen.

Zulke voorbeelden werkten uitstekend. Weldra had Washington een leger van 20.000 man onder zijne bevelen. Hij hield zich nu, alsof hij van plan was naar New-York op te trekken, maar 't was hem te doen om den generaal Cornwallis in Virginië te misleiden. En het gelukte hem de engelsche krijgsmacht te verdeelen en van de vaste plaatsen af te trekken, zoodat Cornwallis zich moest overgeven met zijne 8000 man en 200 kanonnen verloor.

De engelsche minister North, die zoo erg voor den

oorlog geweest was en voorspeld had de Amerikanen spoedig onderworpen zouden zijn, begon zich nu toch een weinig achter het oor te krabben. Te meer nog omdat Rusland, Zweden, Denemarken, Oostenrijk en Pruisen een verbond stichtten, om hunne schepen voor aanranding te bewaren, waarbij ook spoedig Napels, Holland en Portugal zich aansloten. Dit kwam, omdat Amerika natuurlijk door allerlei schepen wapens enz. bekomen had, en die schepen dikwijls door de Engelschen werden ingepakt zonder te vragen in welk land zij te huis behoorden.

En wat was nu het einde van den strijd? Dat Engeland de 13 Vereenigde Staten van Noord-Amerika voor vrij en onafhankelijk verklaren moest, evenals Spanje ons land in 1648. De vrede tusschen Engeland en Noord-Amerika werd op den derden September 1783 tot stand gebracht.

Naast God zou, zonder een Washington, een Franklin en andere uitstekende mannen, Amerika nimmer tot zelfstandigheid gekomen zijn.

Nauwelijks was de vrede geteekend, of de officieren van het leger zonden Washington een schriftelijken wensch, dat hij van Noord-Amerika een koninkrijk zou maken en hij zelf koning. Dat hij op het leger rekenen kon.

En daartoe was Washington zeker dadelijk bereid? Integendeel. Hij schreef hun: „Geen enkel voorval tijdens den geheelen oorlog heeft mij zoo smartelijk aangedaan als uw brief. Ik betuig mijn diepsten afkeer over deze dingen en kan ze niet genoeg berispen. Ik bezweer u, wanneer gij uw vaderland liefhebt, wanneer gij voor uwe nakomelingen wilt zorgen en uwe achting betuigen, ban dan zulke gedachten uit uw hart en doe mij nimmermeer, noch in uw eigen naam, noch in dien van anderen, zulke voorstellen.”

Eerst twee jaren na het sluiten van den vrede keerde Franklin in zijn vaderland terug. Zijn intocht in Philadelphia geleeke een triomftocht. Maar nauwelijks was hij weêr thuis, of hij wijdde zich met nieuwen ijver aan

't heil zijns vaderlands. Er was ook nog veel te doen. In de eerste plaats een grondwet. Twee jaar later was die klaar. Deze wet stelde een president aan 't hoofd der republiek gedurende den tijd van 4 jaar. Men aarzelde niet, wien men daartoe zou benoemen. Niemand anders dan Washington. Niettegenstaande deze wederom het rustige landleven genoot, nam hij de zorg voor 's lands regeering op zich. Onder zijn bestuur sloten zich nog drie andere Staten bij 't verbond aan. Toen zijne vier jaren om waren, werd hij op nieuw verkozen. Hij liet zich die keus dan ook welgevallen, doch bij de derde verkiezing nam hij het besluit tot het burgerlijke leven terug te keeren.

Op den 14 Dec. 1799 stierf Washington. Dewijl hij geene kinderen naliet, bestemde hij 60.000 gulden tot de oprichting eener universiteit in Columbia en schonk aan al zijne slaven, 400 in getal, de vrijheid, terwijl voor 't onderhoud der ouden en zwakken en voor 't onderwijs hunner kinderen gezorgd was. Tot zijne eer bouwden de Amerikanen een nieuwe stad, die zij zijn naam gaven en tot congresstad maakten.

Negen jaren vroeger was zijn vriend Franklin gestorven. Deze had zijn werkzaam leven gekroond met de oprichting eener vereeniging tot afschaffing der slavernij. 't Grootste deel van zijn vermogen, had hij aan weldadige inrichtingen vermaakt.

Wat verder Amerika betreft, met verwonderlijke snelheid nam de bevolking, handel en nijverheid toe. 't Is tot een hoogen trap van bloei en ontwikkeling gekomen. Wie een voorbeeldig christendom wil zien, moet naar Amerika gaan.

VI.

WERTON IN AMERIKA.

Ook Werton bevond zich in het leger, dat uit Enge-

land ter bestrijding der Amerikanen werd afgezonden. Hij was officier. Hij staat in het westen van Massachusetts op een zeer afgelegen buitenpost. Het is November en de winter alzoo voor de deur. Aan proviand begint gebrek te komen; wel is die sinds lang toegezegd, maar nog altijd niet aangevoerd. Zijn bevelhebber Dysart, een bekwaam en ervaren krijgsoverste, heeft op allerlei wijze berichten zoeken in te winnen betreffende den staat der zaken, en elke boodschap luidt: „Het engelsche leger trekt terug; het moet wijken voor de Amerikanen.” Wat te doen? Zijne manschappen zullen weldra gebrek aan het noodige hebben, maar dit kan en mag niet. Hij weet, dat Werton een wakker officier is en besluit daarom hem naar zekeren Morisson, die aan Engeland getrouw gebleven is, te zenden, om bij dien man, hem zeer goed bekend, een nader onderzoek in te stellen.

Werton komt bij zijn overste. Deze legt hem de kaart voor en wijst hem waar de landhoeve van Morisson ligt. „Ziet ge,” sprak de overste, „zij ligt ostelijk van hier. De kaart durf ik u niet mede te geven, omdat ik er slechts één bezit; daarom moet gij wel ter dege opmerken. Zie hier dit pad, daar de Witte Bergen, dan de valleien enz.”

Werton bezag de kaart nauwkeurig, nam afscheid en besteeg zijn paard, vergezeld door drie dragonders, welke hij zelf had uitgezocht.

De tocht liep door een dicht woud, maar het hart der krijgslieden was vol moed en goede verwachting. Aan de mogelijkheid van verdwalen dachten zij niet. Onder aangename kout ging de tocht voorwaarts. Ieder had wat te verhalen uit zijn vroegere ervaring en bijgewoonde veldtochten.

Zoo kwam ons reisgezelschap aan een schoone water-vlakte, vol kleine eilanden, bezet met boomen. Vol bewondering rustten de oogen der ruiters op dit schoone oord. Zij hadden het Winnepiskogee-meer bereikt, hetwelk door de Witte Bergen wordt begrensd, en achter een der bergtoppen onttrok zich de zon juist aan het

oog. 't Was een prachtig gezicht. Maar tot zijn ontzetting bemerkte Werton, dat hij afgedwaald was van den rechten koers en dat in een niet geringe mate. Het was hem echter terstond duidelijk, hoe hij zich nu te richten had, om de hoeve van Morisson te bereiken. De weg daarheen dus ingeslagen.

Maar wat beweegt zich daar? Een zwarte beer? Onwillekeurig greep Werton naar zijn pistool, maar op hetzelfde oogenblik trof een akelig geluid zijn oor, een geluid, dat niet te vergeten was. Het was de strijkkreet der Roode Indianen, en een bende gewapende wilden sprong uit het dik geboomte te voorschijn.

„Niet wijken, mannen!” riep Werton, maar op hetzelfde oogenblik trof hem de houw van een tomahawk, d. i. een indiaanschen strijdbijl, in den nek, zoodat hij van 't paard stortte. Verschrikt vloog het dier het bosch in, gevolgd van de arme soldaten, die welhaast van elkander raakten en de vlucht gekozen hadden, niet anders denkende, dan dat hun aanvoerder gedood was.

Dit was echter niet zoo. Het dikke bont van zijn mantelkraag had het geweld van den houw gebroken. Wel was hij zwaar gewond. Toen hij uit zijne bezwijming weder bijgekomen was, hoorde hij het roepen en schreeuwen der wilden, die bezig waren de ruiters en paarden na te jagen. Zijne manschappen konden mischien den vijand nog ontkomen, maar wat zou er van hem zelf worden, als de Roodhuiden terug kwamen. Zijn hart kromp ineen bij de gedachte aan de gruwelijke martelingen, welke de Indianen hunnen gevangenen aandeden. Hij bond zich den zakdoek stevig om den hals, ten einde het bloeden te stillen en beproefde den weg naar Morisson's hoeve door bosch en berg en dal in te slaan. Hoe verder hij zich echter voortsleepte, hoe heviger zijne smarten werden. Eindelijk bereikte hij den top van een heuvel, achter welken zich een stevig gebouwd blokhuis aan zijn oog voordeed. Maar verder kon hij ook niet.

De Indianen, door de sporen van zijn bloed geleid,

waren zijne voetstappen gevolgd en stortten zich met schaterend triomfgeschrei op hem los. Werton verhief zich nog eenmaal, zijne laatste krachten inspannende, om tegen den naasten boom geleund, het zwaard te trekken; maar juist op het oogenblik, toen hij een aansnellend ruiter tusschen de Indianen zag doorrennen, verloor hij het bewustzijn.

VII.

IN GOEDE HANDEN.

Weder bijkomende, bevond Werton zich op een bed in een nederig vertrek. Hij zag op den haard een helder vuur branden en eene indiaansche vrouw, bezig met dunne takjes en twijgen tot een korfje te vlechten. Hij gevoelde, dat zijne wonde verbonden was. Niet zoodra had de vrouw bemerkt, dat de kranke eenige beweging maakte, of zij stond op, kwam naar hem toe en bood hem onder vriendelijke, ofschoon voor hem onverstaaubare klanken, een koelen drank aan. Dat was hem een verkwikking, een ware lafenis!

Toen kwam er in dat lichtziinnige soldatenhart toch iets van dank jegens God, die hem bewaard had. Die redding was hem onverklaarbaar. Hij zonk in zijn kussen terug en poogde te denken.

Even daarna hoorde hij stemmen in de naaste kamer. Er werd overluid gebeden, blijkbaar door verschillende personen, want nu eens sprak de eene, dan de andere. Hij kon dit verstaan, omdat er in 't Engelsch gesproken werd. Hij bemerkte dat een persoon het onderwerp van deze gebeden was; want gedurig hoorde hij „den kranken vreemdeling” noemen. Het was hem duidelijk, dat hem het gebed gold. Begrijpen kon hij zich dit niet, want dat hij niet op de hoeve van Morisson was, was zeker; daar zou ook zoo niet gebeden worden en andere vrienden had hij in deze streek niet. Onbegrijpelijke zaak!

Na eenigen tijd vernam hij afscheidsworden en voet-

stappen van vertrekkende personen. Daarop trad een man van een ernstig uitzicht de kamer binnen. Hij ging tot de indiaansche vrouw, en na eenige woorden in een vreemde taal met haar gewisseld te hebben, wendde hij zich tot Werton en zeide: „Christina houdt uwe wonde voor niet gevaarlijk. Zij is de eenige wondarts, die wij in deze streek hebben, maar zij is zeer bekwaam, al heeft zij hare opleiding ook maar alleen onder de Indianen genoten. Zij heeft altoos onder haar volk gewoond, maar sedert zeven jaar is zij christin; zij kon het ten laatste niet langer uithouden onder de gruwelijke gewoonte der heidenen; waarom zij verzocht bij ons haar intrek te mogen nemen. Het heeft haar zeker veel gekost met al de vooroordeelen van hare stamgenooten te breken, en dit is te begrijpen, want hoe moeielijk valt dit zelfs blanken menschen.”

Werton zag, dat de man voor hem stond, die kwam aanrennen, toen hij op het punt stond te bezwijken. Hij bedankte den man hartelijk voor zijne redding.

„Dank er God voor,” zei de man, „dat ik uw gevaar nog ter rechter tijd gewaar werd. Dank verdien ik niet, want ik behoefde mij niet voor u in gevaar te stellen. Geen Indiaan van de stam dergenen, die u aanvielen, zal ooit den strijdbijl tegen mij opheffen, sinds ik velen hunner in een harden winter, gedurende welken de jacht gering was, met levensmiddelen te hulp kwam. Dit geschiedde reeds in het tweede jaar nadat ik mij met mijne vrienden in dit bosch had nedergezet.”

„Gij zijt zeker zendeling?” vroeg Werton.

„Dat nu juist niet. Ik doe eenvoudig wat mijn Heer mij aanwijst. In het westen van Engeland had ik voorheen eene kleine gemeente, die mij hierheen gevolgd is, en het gaat ons hier beter, dan wij hadden durven verwachten. Wij hebben juist bidstond gehouden, anders ware ik reeds vroeger gekomen om u te zien en u te zeggen, hoe welkom gij in mijne woning zijt.”

„God beloone u uwe goedheid jegens een ongelukkigen vreemdeling. Mag ik uw naam weten?”

„Mijn naam is William Watson en gij zijt mijnheer Leonard Werton.”

De kranke kon zich niet bergen van schaamte. „Mijnheer Watson,” stamelde hij eindelijk, „ik verdien niet het goede 't welk gij mij bewezen hebt.”

„Beste vriend,” hernam Watson, terwijl hij de hand van den lijder drukte, „niemand onzer verdient wat de Heere aan ons gedaan heeft. Wat toen gebeurd is, was onrechtvaardig, maar gij deedt het in uwe onwetendheid. Ik heb dikwijls voor u gebeden, dat God uwe oogen mocht openen, opdat gij den Heere Jezus leerdet kennen als uw Verlosser.”

VIII.

GEHEEL GERED.

Werton herstelde langzaam, maar in die eenvoudige en nederige woning werd ook genezing geschonken aan zijne ziel. Van een vijand werd hij een vriend van den Heer Jezus. Zooveel vermag de Christelijke liefde, als wij in Watson gezien hebben.

De geheele winter bleef Werton bij zijn vriend. Hij vierde dus ook in diens woning met al de leden der gemeente het Kerstfeest. Dat was een ander feest als eenige jaren vroeger op het kasteel van zijn oom. Toen was er oproer, nu was er vrede in zijne ziel. Toch kon hij niet nalaten aan dat vroegere feest te denken en kwam er een traan in zijn oog. Maar ook wederom blijdschap in het hart en dank aan den Heer, die zijne schreden geleid had in de woning van Watson. Zijn overstelpt hart moest een dankgebed ontlasten ten aanhoore van al de vrienden.

Wat ging die lange winter hem schielijk voorbij. Dat had hij zich niet kunnen voorstellen. Hij was als 't ware een lid van Watson's huisgezin; sprak soms uren lang met den prediker en diens vrouw, speelde met hunne kinderen en woonde getrouw de vergadering bij.

Eindelijk was het uur van scheiden daar. Menige traan ontsprong aan aller oog, maar men troostte zich met de zekerheid, dat zij allen elkander bij den Heer zouden wederzien.

Werton gaf den dienst in het leger op en keerde tot moeder en oom terug. Zij bespeurden eene groote verandering in hem, en mochten zij eerst medelijdend de schouders optrekken over zijne zoogenaamde dweepzucht, hij hield niet op hen te vermanen en te smeecken den Heere te zoeken, terwijl het nog tijd was. En hij mocht moeder en oom tot zegen wezen. Toen had er een groote verandering plaats. De hut op het kerkhof werd afgebroken en vervangen door een steenen gebouw, waarin elken morgen en elken avond het werkvolk bijeenkwam, om den arbeid des daags onder voorgang van den jongen Werton te beginnen en te eindigen. En als andere landeigenaars spottend zeiden: Dat kost elke week nog al wat uren, die van het werk worden afgetrokken, dan stoorden oom noch neef zich hieraan.

De arbeiders kregen hun volle loon, maar de heeren begrepen zeer te recht, dat zij niet alleen voor de stoffelijke belangen hunner onderhoorigen moesten zorgen, maar bovenal voor hunne eeuwige. En welke waren er de gevolgen van? Dat de arbeiders van den heer Werton — want na den dood zijns ooms was hij eigenaar der goederen — een voorbeeld waren voor al de arbeiders in den omtrek.

Zoo dikwijls er vervolgens een Kerstfeest aanbrak, werden de werklieden en allen, die den Heer Jezus lief hadden op het kasteel genoodigd, om daar 's Heeren lof te verkondigen. Ook werden er veel liederen gezongen.

Zoo leefde Werton nog een reeks van jaren gelukkig en zalig tot hij naar zijn Heer ging, om Dien eeuwig te loven en te danken.

DE KOLONIAAL

EN

zijn stervend kind,

een waar verhaal voor jong en oud,

DOOR

R. Ferwerda,

met een gekleurd plaatje.

Prijs **25** Cent.

25 Ex. *f* **5.—**. 100 Ex. *f* **15.—**.

TWEE PORTRETTE

een op waarheid gegrond verhaal
door

J. P. VAN DER MAAS J^r

met plaat en geillustreerd omslag

Prijs 25 Cent..

25 Ex f 5.. 100 Ex f 15..

EEN DONKERE EN EEN HELDERE KERSTNACHT

of de

Vioolspeler en de Orgeldraaier

KERSTVERHAAL

door

P. WERIGERS.

met plaat en geillustreerd omslag

Prijs 25 Cent..

25 Ex f 5.. 100 Ex f 15..